

Doleo super te, frater mi Jonatha, decorus nimis, et amabilis super amorem mulierum; sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam. Richardus a S. Laurentio ardenter amoris Marie rationem his verbis assignat¹: « Quanto magis Deo, qui ignis est, proximavit, tanto magis inflammata est charitate, quia Deus charitas est; » idque probat ex testimonio S. Joannis in Epistola prima, cap. iv, subditque auctoritatem S. Bernardi dicentes: « Maria quia plus omnibus dilexit singulare miraculum Deus Pater in ea perpetravit; ideo etiam dicit ipsa Cantus corum cap. v: *Anima mea liquefacta est per incendium charitatis, sicut metalli liqueficiunt per vehementiam ignis.* » S. Bonaventura a S. Augustino directus, ita scribit²: « Omnes affectiones radicantur in amore, et quia suus amor ad Filium fuit incomparabilis amori aliorum, ideo dolor ejus est quasi incomparabilis. » Lanspergius nonnulla in medium adducit motiva, ob quae sanctissima Virgo, supra omnem humanam capacitatem, suum dilexerit Filium; ait enim³: « Plus omnibus reliquis matribus suum unigenitum dilexit; nulla enim creatura suum potest tam diligere Creatorem, nulla suum Deum, nulla mater suum filium, quam dilexit piissima Mater suum Natum. Multis enim rationibus plus alii matribus dilexit, quia plures diligendi, quam reliquæ, occasiones habuit; nam et si de amore sit naturali loquendum, cogebatur Jesum diligere majori amoris gradu, quam reliqua matres suas amant proles, erat enim hic unigenitus. » S. Bernardinus aliam suggerit rationem, inquiens⁴: « Quo majus est gaudium de aliquo præsentia, eo major est dolor de ejus absentia; sed constat, quod Christi præsentia Matri suæ fuit summe gaudiosa: dicit enim Anselmus de ortu Virginis: *Quo vel gaudio replebat anima ejus, quando eum, quem toto corde diligebat, quem Creatorem, et Dominatorem esse omnium rerum sciebat, secum habebat, quis capiet?* »

3.— Neque solum Beata Virgo interius, ob tormenta, et improperia Filio suo illata, affligebatur juxta mensuram amoris, quo suum prosequebatur Filium; verum etiam juxta proportionem perfectissimæ notitiae, et cognitionis, quam de infinita ejus divinitate habebat: « Dilexit ipsum Deum, et Creatorem suum, » inquit Lanspergius⁵, « eoque id vehementiore amore, quo præ aliis omnibus fidelissima atque certissima illum agnovit. Dilexit eum benefactorem maximum: adeo enim mirabilia, et magna ab eo recepit, adeo singulari dignitate, honore, et officio (utpote Dei Mater) ab eodem exaltata est, ut ipsa quoque ejusdem beneficiis victa, in suo diceret Canticum: *Beatum me*

¹ RICH. A. S. LAUR., *de Laud. Virg.* — ² S. BONAV., *in Joan.* — ³ LANSP., *ib.* — ⁴ S. BERN., *ib.*, c. 4. — ⁵ LAN., *ibid.*

« dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna qui potens est. »

4.— Porro ex quo ab hoc excessivo Matris amore dolor quoque proportionalis processerit, hinc tam Matri, quam Filio communis fuerit, sequitur omnino, ambos hanc amoris reciproci flammam in majorem quoque reciprocum dolorem, et tormentum sibi adauxisse; unde S. Bonaventura in Officio de hoc mysterio a se composito ait¹: « Est utriusque compassio, nam præcessit summa utriusque dilectionis. » S. Joannes Damascenus inquit²: « Sed forte quis dicat: numquid eum præsicerat morturum? et indubitanter. Numquid non sperabat continuo resurrecturum? et fidenter. Super haec doluit crucifixum? et vehementer. Alioquin quisnam tu frater, aut unde tibi haec sapientia, ut mireris plus Mariam compatientem, quam Mariæ Filium patientem? » Et paulo post subdit: « Fecit illud charitas, qua maiorem nemo habuit: fecit et hoc charitas, cui post illam similis altera non fuit. » S. Bernardinus Senensis hac de re ita scribit³: « Iste modus amantium est, velle pro invicem mori. Nec dubium hoc erat amoris in Virgine benedicta signum, ut infinites, si fieri potuisset, se morti pro Filio tradidisset. Si enim hoc voluit David pro filio suo, quanto magis haec pro suo? Ut magis conveniat ei vox illa II, Reg., xviii: *Quis mihi det, ut ego moriar pro te, fili mi?* quippe quasi animam suam diligebat eum. » Lanspergius inquit⁴: « Se mutuo maxime amantem redamavit: natura enim hoc habet universa, ut amantes redamemus, atque eos qui vehementius atque fidelius nos amant, fidelius amemus. Scivit Beatissima Maria, nec incompertum illi erat, praecipue hominibus cunctis, qui supra terram erant, a Christo se amari. » Dionysius Carthusianus hoc compassionis maternæ mysterium, ad pedem Crucis peractum, narraturus, ita scribit⁵: « Ait Evangelista de mutua compassione Christi Filii Dei ejusque Genitricis, quæ tanto intimior erat, cordialior, atque pœnior, quanto ferventior erat amor unius ad alium. Certum autem, quod in comparabili dilectione amaverunt se mutuo ultra omnem estimationem. » Hujus porro excessivi amoris S. Bernardinus assignat rationem⁶: quia videlicet similitudo dilectionis causa est; cum igitur Christus Beatae Virginis simillimus fuerit, quia totus de substantia Matris genitus erat, propterea ab ea fuit summe dilectus. » B. Laurentius Justinianus, reciprocum Matris erga Filium affectum sequentibus verbis egregie exponit⁷: « Filius non minus de materno, quam de proprio urgebatur dolore. Noverat Genitricis afflictionem

¹ S. BON., *in Offic. div. Compunct.* — ² S. JOAN. DAM., I. IV Orth. fid. — ³ S. BERN., *ib.*, a. 2. — ⁴ LANSP., *ib.* — ⁵ DION. CARTH., *in Joan.* — ⁶ S. BERN., *ib.*, a. 1, c. 3. — ⁷ S. LAUR. JUST., *de Triumph. Christi ag.*

« noverat innocentiam: proinde sicut de modestia, ita de Matris sanctitate fatigabatur quæ pro tali poena dignum nil egerat. Nempe ambo in passione se exercabant palestra. Ad cor Virginis loquebatur Verbum, dicens: Ut quid venisti columba mea formosa mea, immaculata mea? Mater mea, dolor tuus meum auget, cruciatus tuus transfigit cor meum. »

5.— Isaias Propheta interrogat¹: *Quis appendit tribus digitis molem terræ, et libravit in pondere montes?* Et vero quis est, qui nesciat, quod licet divinus hic Athlas, in horto Gethsemani, propter sudorem sanguineum, et agoniam, mire debilitatus fuerit, ac ex longo itinere, in quo tot verberibus, et injuriis fuit divexus; nihilominus crudelem in pretorio Pilati flagellationem, in qua toto corpore laceratus, tantum sanguinem effudit, invicto, et robusto animo sustinuerit? Similiter humeris suis ponderosissimum Crucis lignum impositum fuit, et tamen vigorosus ad montem Golgotha processit. At vero quando dolentissimam suam Matrem sibi obviavat omnem animi vigorem amisit, prout ex S. Bernardino superius vidimus²: postquam enim dolores suos sibi ad invicem communicasset, Redemptor noster ob virum defectum, Simonis Cyrenæ auxilio opus habuit; unde verisimile est, quod Matri suæ, quam summe diligebat, dixerit: « Dolor tuus meum auget. » S. Bonaventura in stimulo divini amoris, hac de re ita scribit³: « Aggravabat eum non tantum pœna illatio et nostra ingratitudo, sed et assistentis Matris afflictio, quam sic diligebat, et quasi deficere præcompassionis dolore videbatur. Ibi Filius crucifigebatur cum Matre, et propter mutuam et intensam dilectionem ex compassionem mutua erat nimia afflictio utriusque, et maxime cum pro invicem paterentur. Sciebat Mater, quod Filius patiebatur pro ipsa, sicut pro reliquis redimendis: sciebat Filius, et certissime scrutabatur, quod suus gladius ex compassionem Matris animam pertransibat; unde passio Filii erat passio Matris. » Porro dolores, et consequenter merita Redemptoris, per intensos Matris dolores, ad ingens nostrum adacta fuere beneficium, prout Salmeron, rationem reddens, cur Christus Matrem suam sub cruce stantem habere voluerit, sequentibus verbis insinuat⁴: « Ut in alia præsente, et dolores Filii spectante, gravius pateretur, non tantum in se, sed et in amantissima Matre. Et Virgo non solum in seipsa, sed et in Filio suo charissimo cruciaretur. »

6.— Enim vero ardenter Deipara amori Filius egregie correspondit, ejus sibi vendicando specialissimam curam, et sollicitudinem, qua eamdem dilecto discipulo suo recommandavit. Unde

¹ ISA., XL, 12. — ² S. BERN., t. I, s. 63, a. 4, c. 2. — ³ S. BON., Stim. div. amor. — ⁴ SALM., *ib.*

Guerrieus Abbas ait¹: « Merito igitur ibi Mater agnita est, et cura ipsius idoneo tutori delegata est, ubi maxime probata est, et Matris ad Filium sincera charitas, et Filii de Matre vera humanitas. Nam alias velut dissimulasse Matrem visus est, sive cum in nuptiis flagrantem miraculum, ait: « Quid mihi et tibi mulier? sive cum in mediis sermonibus Evangelii, dicenti cuidam: Ecce Mater tua, et fratres tui foris stant, querentes te: « Quæ est, inquit, Mater mea, sed et Matri, cum miraculum posceret, sic respondendum erat, ut aliunde, quam a Matre, se miracula patrandi facultatem habere, significaret. » Porro Christus sub Cruce affectum pariter, et reverentiam erga Matrem egregie exhibuit; prout bene advertit Ludolphus Carthusianus inquiens²: « Hoc tertium verbum Christi fuit maxima sollicitudinis, et pie tatis, eo quod in tantis doloribus constitutus, Matris modestissimæ curam gessit, et ei de ministro providit; in quo docuit nos compati parentibus nostris afflictis, et in necessitatibus subvenire, ac eis, quando indigent, curam et debitum obsequium impendere. » Et quidem bene observandum est, quod licet Evangelista aliarum quoque Mariarum mentionem faciat, Christo in Monte Calvariae proxime assistantium; Redemptor tamen noster nulli harum vel minimum verbum dixerit: eius D. Chrysostomus rationem reddens, inquit³: « Cum aliae mulieres adstant, nullius meminit nisi Matris, docens nos, plus aliquid matribus præbere. Sicut enim parentes circa spiritualia adversantes, neque nosse oportet: ita quando nihil impediunt, omnia decet eis præbtere, et alii præferre. » Lanspergius inquit⁴: « Lingua habuit liberam solam et oculos Jesus et utrumque in obsequium atque ministerium Matris convenerit. »

DISCURSUS VII

DEIPARA OMNES FILII SUI DOLORES IN PERSONA SUA PROPRIA PARTICIPAVIT

IDEA SERMONIS. — 1. Ex summa sympathia naturarum B. V. omnes Christi sensit dolores. — 2. B. V. vocatur cruciformis. — 3. Anima Virginis plus fuit in Christo, quem unice amat, quam in ipsa. — 4. Cor B. V. erat in Christo crucifixo, suo thesauro.

Stabat autem juxta crucem Jesu Mater ejus. Joan., xix, 25.

1.— S. Antoninus, de doloribus a Virgine Deipara in passione Filii sui toleratis disserens, ita scribit⁵: « Nullus fuit in Cruce cum Christo, sustinendo scilicet tantam pœnam, quantum ipsa: sed

¹ GUERR. AB., s. 4 de Assumpt. — ² LUD. CART., c. 63. — ³ S. CHRYS., h. 84 in Joan. — ⁴ LANSP., *ibid.* — ⁵ S. ANTON., p. 4, tit. 15.

« nec Paulus; quamvis enim dicat; *Crucifixus sum*, « non tamen dicit, quod sit affixus Cruci Christi, « sed suæ: quis enim ferre posset crucem Christi? « certe nullus. Omnes igitur Sancti juxta crucem stant, propinquius ad eam Mater ejus; et merito, « cum esset illud corpus de ejus substantia, licet alia persona ab ea: permaxime igitur stabat juxta crucem Mater ejus, propinquissima in doloribus, ut posset dicere illud *Thren.*: *O vos omnes qui transitis per viam, scilicet vitæ præsentis, attendite, si est dolor sicut dolor meus.*» Ubi considerationem merentur verba illa: « Cum esset illud corpus de ejus substantia; » hoc enim S. Augustinus confirmat, dicens¹: « Caro Christi, caro est Mariæ. » Subdit vero paulo post idem S. Augustinus: « Quamvis gloria resurrectionis, fuerit magnificata, eadem tamen mansit, quæ suscepta est de Maria. » Suarez inter alios, per rationes admodum ponderosas probat, eandem Humanitatem, quam Mater Christo filio suo subministravit, a colore naturali minime fuisse dispersam, sed semper eamdem omnino continuatam fuisse: « Nunquam fuisse omnino dimissam, » inquit, « aut continua caloris naturalis actione solutam; sed eadem omnino fuisse semper conservatam, et Verbo Dei unitam. » Qua veritate supposita, quid mirum est, si Mater in membris Filii simul fuerit transfixa? « Considera filia Passionem Filii mei » inquit Sanctissima Deipara ad S. Brigittam² « cuius membra fuerunt mihi quasi membra mea, et quasi cor meum: nam sicut alii filii in visceribus matris solent esse, sic fuit in me; sed ipse conceptus est ex ferventi charitate divinæ dilectionis, alii autem ex concupiscentia carnis. Ipse erat mihi quasi cor meum: cum pateretur, sensi quod cor meum patiebatur. » In eadem vero Révélatione eadem Sanctissima Virgo clarius subjungit: « Sicut illud quod dimidium est extra, et dimidium intra, et si illud pungitur, quod est extra, æque sentit dolorem quod intus est: sic ego cum flagellabatur, et pungeretur Filius meus, quasi cor meum flagellabatur. » S. Bonaventura Mariam Virginem interrogat, dicens: « Ubi stabas? nunquid tantum juxta Crucem? imo certe in Cruce cum Filio, ibi crucifixa eras secum. » De ipsa namque verificatur illud: *Erunt duo in carne una: poterat namque Mater dicere: Os ex ossibus meis, et caro de carne mea,* quia in generationem Filii sui nulla alia creatura concurrerat, quemadmodum in aliis contingit. Quid igitur mirum, si inter ipsostalis fuerit relatio, et sympathia, ut quod patiebatur unus, pateretur et alter? Devotus quicquam Auctor hac de re ita scribit: « Summa fuit inter Christum, et Mariam sympathia naturarum, complexionum, morum propensionum, et voluntatum conjunctio: consequenter

¹ S. AUGUST., s. de Assumpt. Virg. — ² Revelat. S. Brig., l. I, c. 95.

« eximia quedam dolorum communicatio. Quod igitur pro salute nostra Christus in corpore suo de condigno, et ex omni æquitate, et rigore iustitiae Patri satisfaciens patiebatur, hoc Maria de congruo, impetratorio, ut vocant, merito, procurabat. » Richardus a S. Laurentio in Homilia quadam *de mentis robore, seu Martyrio Beatissimæ Virginis* de hac sympathia ita scribit³: « Pallidus vultus Jesu exsanguem reddidit vultum Genitricis. Ille carne, illa corde passa est. » Et in alio quodam operum suorum loco inquit⁴: « Notandum, quod in passione, et Mater Filio, et Matri Filius, quasi relative compaciebantur. Unde dicit B. Augustinus, loquens ad Christum: Foderis Domine clavis aspere extra, asperius intra ex compassionis Virginis Matris, tecum hoc omnia participantis; paciente siquidem Filio, potuit de Matre verissime dici illud Isaiae: Vere dolores ejus ipsa tulit, et languores ejus ipsa portavit, scilicet per compassionem. » S. Bernardinus in sermone quodam, textum illum observat S. Joannis: *Stabat juxta Crucem Jesu Mater ejus.* Et subdit⁵: « Parum dixisti, o Evangelista: perfectis auribus aliquid majus dicere potuisti. Stabat, inquis, juxta crucem Jesu Mater ejus, cum in ipsa Cruce penderet, vel ei plus utique debes, quam reliquis, de quibus dicas: *Et Maria Cleopha, et Maria Magdalena*: omnino illa plus ad crucem appropinquarebat, quam quicunque alii, quia non solum juxta crucem stabat, verum etiam cruce pendebat, de se enim in se nihil remanserat; tota commograverat in dilectum. » S. Bonaventura postquam in stimulo divini amoris dixisset: « Cum Filio ibi crucifixa eras secum, » mox subiungit⁶: « Sed hoc distat: Quia ipsa in corpore, tu autem in corde. » Taulerus sanctissimam Virginem his verbis affator⁷: « Id quidem maxime exaggeravit dolores passionis tuæ, quod non modo in corpore tuo, sed etiam in materno corde crucifixus eras, quando et illius crux tua erat, et tua vicissim illius. » Idem in alio loco B. Virginem, priusquam juxta crucem stareret, dolorosam, et transfixam fuisse considerans, ita scribit⁸: « Licet corporaliter nec dum adesses Filio tuo, hoc ipsum tamen, quod eum pati sciebas, ideo scidit cor tuum, ac si ipsam in tuo fuisses passa corpore; ipsumque cor tuum, velut in ardenti fornace intra te torrebatur, liquecibat, exardescibatque præ amore ferventissimo, et devastante flamma afflictionis, et crucis. »

2. — S. Epiphanius non sine magna emphasi sanctissimam Virginem nobili titulo condecorat, dum eam cruciformem appellat⁹, quasi inter ipsam, et crucem magnam esse uniformitatem, nec unam

¹ RICH. a S. LAUR., h. 5 *de mertis robore.* — ² Id., de laud. Virg. — ³ S. BERE. SEN., t. I, s. 55, a. 1, 2. — ⁴ S. BON., Stim. amor. — ⁵ TAULER., c. 43. — ⁶ Id., 19. — ⁷ S. EPIPH., de laud. Virg.

ab alia condistingui posse, asserere vellet. Simon de Cassia hanc inter dolores Matris, et Filii conformitatem, sequentibus verbis pariter indicat¹. « Erat « sui Filii per omnia, et super omnes conscientia passioni, ut pro corpore torqueretur. » Idem aliud quoddam in medium adducit notabile punctum; ait enim: « In directione Spiritus Sancti, et Angelorum custodia flebat, ejulabat, dabatque singulatus amarus, et pœnam hujus affixi deplorabat, et causam; et videbat, quod non ex transfuso semine, quod non erat, non ex Deo, quia impassibilis erat, sed ex carne duntaxat quam ex ipsa suscepatur, patiebatur Natus. » Unde lamentabatur, se causam esse, cur Filius in corpore ex ipsa suscepto pateretur.

3. — Axioma est ab omnibus receptum, quod amor vehemens, cor et affectum amantis in objectum amatum transformet, et convertat, quia ut habet trita illa S. Augustini sententia: *Anima magis est ubi amat, quam ubi animat.* Quis autem est, qui nesciat, qualis, et quantus fuerit immensus ille Matris, erga tam dignum, et amabilem Filium, amor? « Si D. Paulus, » inquit Taulerus², « multum utique amans, ex ferventi amore, multaque erga Natum tuum compassionem dixit³: *Christo confixus sum cruci, et stigmata Jesu circumfero in corpore meo;* quanto magis tu una cum Christo crucifixia es, cunctaque illius vulnera intus suscepisti? Quod si hic Apostolus Filium Virginis ardentissime amans, dicebat: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus;* quanto cum majori jure Mater ejus hoc dicere poterat, scilicet quod per Spiritum Filii sui viveret, et respiraret? Porro veritatem hanc, videlicet, quod mens, anima, et cor Mariæ, in dilecto Filio suo absorpta fuerint, varia sanctorum Patrum testimonia confirmant, et quidem in primis observandus est discursus quem S. Bonaventura cum ipsa his verbis miscet⁴: « Quare ivisti ad Calvarię locum? non est tua consuetudo, Domina, ad talia spectacula properare: cur te non retinuit pudor mulieris? Cur te non retinuit horror facinoris? cur te non retinuit verecundia virginitatis? cur te non retinuit loci turpitudine, multitudine vulgi, detestatio mali? cur te non retinuit clamoris vehementia, stultorum vesania, demoniacorum caterva? Hanc eandem observationem quoque S. Bernardinus in haec verba tradit⁵: « Est mirandum, Virginem insolitam in publicum videri, divitatem aspectum hominum, consortia mulierum, silentio frænatam, virtutibus præditam, viduatam viro, derelictam virili consortio, crucifigendum Filium sequi, cum mos mulierum non sit, velle videre filios trucidari. » Per experientiam constat, sexum hunc recipiendis variis in publico insolentium hominum insultibus valde esse

¹ SIM. DE CASS., l. XIII. — ² TAUL., c. 44. — ³ GAL., II, 20. — ⁴ S. BON., ib. — ⁵ S. BERN., ib., a. 4, c. 2.

subjectum, præterquam quod timere poterat, ne agnita Mater illius, qui unanimiter ab omnibus viva voce, tanquam latro maxime detestabilis, postulabatur ad patibulum, timere, inquam, poterat, ne summa cum ignominia repelleretur: at vero S. Bonaventura respondet, inquit⁶: « Hæc non considerasti, Domina, quia cor tuum alienatum totum præ dolore non erat in te, sed in afflictione Filii, et in vulneribus unici, et in morte dilecti. Non considerabat cor tuum vulgus, sed vnlus; non pressuram, sed fixuram; non clamorem, sed livorem; non horrorem, sed dolorem. » Etenim anima Virginis Matris potius in laceris Filii quam in propriis visceribus præsens aderat. Unde S. Bernardinus inquit⁷: « Reperiens eam sic Filio suo dilecto, tam horribiliter concutato, et crucifixo, totis visceribus, omnibus sensibus, et cunctis cogitationibus compati, et sic in eum totaliter transformari. » De hac transformatione disserens B. Laurentius Justinianus dicere velle videtur, Matrem, et Filium quasi per eundem halitum, et spiritum vixisse, et respirasse; ita enim scribit⁸: « Cum extinctio Filii corpore spiritualiter expriraverat. Supererant tamen lachrymæ, ac mœror, quatenus mortua viveret, et vivendo moreretur. Et in cap. xviii ejusdem libri ita scribit⁹: « Tota erat cum Filio, et tota rapiebatur in Filium: in corpore Filius, in mente vero Genitrix crucifixus erat. »

4. — Dilectus ejus Filius quondam dixerat⁵: *Ubi est thesaurus tuus, ibi et cor tuum est.* At vero qualem Virginis thesaurum fuisse existimatis? Num quid Filius? Ubinam vero hic thesaurus erat? Nimur in collybistica crucis mensa publice expositus erat, ac preinde ibi parit cor et anima Matris præsens aderat. Hugo Cardinalis super illa verba S. Simeonis senis⁶: *Tuam ipsius animam doloris gladius pertransibit,* ita scribit⁷: « Id est, quæ est, ipsius anime gladius, id est, passio: sed tunc dicendum est tuam ipsius animam, id est, animam ipsius Christi, quam reputas et diligis ut tuam. » Guericus Abbas super illa verba: *Stabat juxta crucem,* inquit⁸: « Plane juxta crucem Jesu stabat, cuius mente dolor crucis simul crucifigebat, suamque ipsius animam tam multiplex pertransibat gladius, quantis confossum Filii corpus cernebat vulneribus. » Anima enim Marie amoris et compassionis violentia, in desideratissimis Filii visceribus præsens, in quacumque humanitatis illius parte percutiebatur et saucia siebat; imo et anima Matris simul patiebatur, maxime cum de anima dicatur, quod sit tota in toto et tota in qualibet parte. Lanspergius in homilia quadam inquit⁹: « Immiserat

¹ Id., ib. — ² S. BERN., in Princ. — ³ B. LAUR. JUST., de Triump. Christi agon., c. 21. — ⁴ Id., ib., c. 48. — ⁵ MATT., vi, 24. — ⁶ HUGO CARD., in Luc. — ⁷ GUERR. AB., s. 4 de Assumpt. — ⁸ LANSP., h. 48.

« Mater in cor Filii amoris compassionisque sagittas, vulnerantes Jesum usque ad mortem. Rursus ab eodem Filio amoris jaculo, atque passionis ejus gladio vulnerata ac transverberata. Hoc ita que modo mutuum sibi augebat dolorem : voluit enim eam Christus cooperatricem nostræ Redemp-

tionis sibi adstare. »

5. — Christus in sacris Canticis Matri suæ patibulum crucis suæ predicens, ait¹: *Sub arbore malo susciti te*; et paulo post subdit: *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, quia fortis est ut mors dilectio*. Porro sigillum sive signaculum, ut omnibus notum est, suam ceræ vel alteri simili materiae, quam premit, imprimit effigiem; ac proinde Filius matri suæ his verbis dicere voluit, se mediante forti dilectione et amore suo, cordi ejus velut sigillum quoddam imprimi velle et censequerter suam quoque Crucifixi, spinis coronati, clavis transfossi dolentissimam effigiem, ut hac ratione fieret ceu simulachrum quoddam, ut Taulerus inquit²: « et effigies Filii sui crucifixi fixi. » Eadem Deipara Virgo in iisdem sacris Canticis lilio inter spinas efflorescenti assimilatur³: *Sicut lily inter spinas*. Circa quæ verba Rupertus Abbas ita scribit: « Maria fuit lily inter spinas, quia quæcumque spinae, Filium, eadem Matrem confixerunt et lacerarunt, vulneribus condoleantia et compassionis. » B. Laurentius Justinianus inquit: « Audiebat populorum perstrepentium sonitum et confusas militum crucifigentium voces; audiebat malleorum clavos infigentium ictus, totiesque in corde suscipiebat doloris jacula, quoties super clavos resonabant percussiones; verbera. Penetrabant etiam illius aures sparsim per Calvaria devexa vociferationes, gemitus, lacrymæque plangentium turbarum. » Taulerus pariter id ipsum in hæc verba considerat: « O quoties in angoribus posita erat dulcissima Dei Mater! Quam singuli quique ictus malleorum, quos dum Filius crucifigeretur, audivit, cor illius piissimum pulsarunt! Quam totum in se portavit crucis imaginem, eidem ipsa vicissim omnino impressa et in eam quasi transformata! Nec dubium est, quin per ingentem compassionem una cum Filio eruci affixa fuerit, sicque passa intrinsecus, quidquid Christus foris perpessus est. » Idem Taulerus ibidem, xviii, de hac Matris et Filii reciproca Passione disserens, his verbis Deiparam alloquitur⁴: « Cujus omnem passionem corporalem et externam, tu intrinsecus pertulisti. Ejus namque crux tua erat et tua illius. »

¹ CANT., VIII, 6. — ² TAUL., c. 44. — ³ CANT., II, 2. — ⁴ RUP. AB., ib. — ⁵ B. LAUR. JUST., c. 16, ib. — ⁶ TAUL., c. 34. — ⁷ ID., c. 18.

DISCURSUS VIII.

GRAVITAS DOLORUM, QUIBUSCUM MARIA CONFLECTABATUR, UTPOTE QUI QUADANTENUS FILII DOLORES EXCEDEBANT, MATURE EXPENDITUR.

IDEA SERMONIS. — 1. Gravitas dolorum B. V. de Christo crucifixo expenditur. — 2. Cor B. V. fuit clarissimum speculum Christi patientis. — 3. Vehemens apprehensio alicujus mali redundat in corpus. Patet in variis sanctis passionem Christi devote et ferventer meditantibus. — 4. Quomodo B. V. dici possit plus passa quam filius ejus. Dolores Christi membra animam et cor B. V. profundissime penetrarunt. — 5. Præsentia astantis afflictæ matris auxit dolores filii. B. V. fuit gladius Christum acerbissime sauvians.

Stabat autem juxta crucem Jesu Mater ejus. Joan., xix, 25.

1. — S. Bernardus piae et compassivæ contemplationis oculum in Redemptoris Matrem, juxta crucem Filii stantem, defigens, interrogat¹: « Quomodo stabat circa crucem Jesu Mater ejus? Vere juxta crucem stabat, quia crucem Filii, præ cœteris Mater majori cum dolore ferebat. » Cum enim maternum cor ejus, erga Filium adeo dignum ardentissimo amoris igne præ cunctis aliis flagraret, consequens erat, ut dolor ejus de Filio crucifixo conceptus, præ cunctis aliis doloribus pœnior esset, atque acerbior; siquidem dolor suam ab amore capit mensuram: « Quo enim quisque magis Deum diligit, eo magis de ejus offensa tristatur; nemo autem tantum Deum dilexit et coluit, ac Beatissima Virgo. » Doctor Seraphicus in *stimulo divini amoris*, de B. Maria dicit²: « Tota es in vulneribus Christi, totus Christus crucifixus est in intimis visceribus cordis tui. » Porro ad exprimentam reciprocam hanc dolorum Filii in moesta Genitrice sua correspondentiam, S. Laurentius Justinianus ingeniosam quamdam a speculo desumptam deducit similitudinem; speculum enim fideliter et distincte omnia illa per reflexum exprimit objecta, quæcumque in illud respiciunt; illa namque concavitatæ speculi eodem prorsus modo et figura imprimitur, quo exterius in realitate existunt. Eodem quoque modo anima et cor Mariæ, ejusque casta viscera, intra se sigillatim omnia illa persintibant tormenta, improperia, doloresque acerbissimos, quibus dilectissimus Filius suus cruciatur. En verba S. Laurentii³: « Clarissimum speculum Passionis Christi effectum erat cor Virginis et perfecta mortis imago; in illo agnoscebantur sputa, convicia, verbera et vulnera Redemptoris. » Nullus humeris filii sui infligebatur flagellorum ictus, nulla spinæ punctura caput

¹ S. BERN., c. 10 de Pass. — ² S. BON., Stim. amor. — ³ S. LAUR. JUST., de Triumph. Chr. agon.

DE COMPASSIONE B. V. MARIE, DISC. VIII.

ejus transadigebat, quæ non pariter et Matrem transfigeret. Georgius Metropolita, auctor antiquus, in sermone quodam de hoc mysterio ita scribit¹: « Proh, quomodo clavus manui impingeatur, ejus cordi impingeatur plaga lethalis; cum interim singula membra perforarentur, miserabilius animo sociabatur. » S. Laurentius Justinianus exclamat, dicens²: « O amor, o timor Mariæ! Filium quippe flagrantissimo amore intueri satagit, illiusque cruciatus aspicere perhorrebat. Hinc timor, inde amor Matris præcordia lanabat. » S. Bonaventura similiter in devotos hosce prorumpit affectus inquiens³: « Aspicio, Domina, cor tuum et id non cor, sed myrram, et absynthium et fel video. Quæro Matrem Dei et ecce invenio sputa, flagella et vulnera, quia tota conservata es in ista. Cur vas sanctitatis fecisti vas penalitatis? »

2. — Joel Propheta de funesto hoc spectaculo vaticinando, dixit⁴: *Sol convertetur in tenebras et luna in sanguinem*. Sol etenim justitiae Christus, in monte Calvario eclipsatus et obtenebratus fuit; luna autem, per quam sanctissima ejus Matre interpretatur, tota in sanguinem conversa dici potest, ut impleretur illud Simeonis: *Tuam ipsis animam doloris gladius pertransibit*. Porro luna suum a sole recipit lumen et ideo dum hic obscuratur, consequens est, quod fuscam quoque et caliginosam lucem in illum transfundat planetam, cui lumen suum communicat. Multo autem major sympathyia et relatio intercedebat inter hanc Matrem et Filium ejus, quam inter solem et lunam. Albertus Magnus predicta Joelis verba in sermone quodam exponens, inquit⁵: « Per lunam figuratur Virgo Maria, unde quidam Sanctus dicit in laudem ipsius: *Tu pulchra ut luna diceris, eique non immerito compararis*. In hac luna, id est, in Beata Virgo Maria factum est signum mirabile, quia scilicet conversa fuit in sanguinem: hoc etiam prædixit Joel, c. ii: *Luna convertetur in sanguinem*. Tunc autem Beata Virgo conversa fuit in sanguinem, quando intellexit dulcissimum suum Filium traditum et captum et colaphizatum et consputum et ad crucis martyrium postulatum. Tunc vero tota luna facta est ut sanguis, quando assistens cruci vidit Filii sui caput spinis lacera tum et dorsum et omne corpus sanguine cruentatum: cum etiam vidit manus et pedes clavis perforari et postremo latus ejus crudeli lancea transfigi. Quis sufficienter explicare poterit, quantos dolores tunc sustinuit Virgo Maria? Tametsi carnifices Matrem actualiter non vulnerarent, excessivus tamen amor et compassio, qua erga Filium ferebatur, omnes illius dolores sibi

¹ GEORG. MET., c. 3. — ² S. LAUR., c. 11. — ³ S. BON., ib. — ⁴ JOEL., III, 31. — ⁵ ALB. MAG., s. 2 in Dom. II Adv.

quasi faciebat proprios. S. Bonaventura auctoratem adducens S. Hieronymi, ita scribit: « Quia mente passa est, plus quam martyr fuit: unde quia ipsa veraciter dilgebatur, ex affectu intimo vehementer compatiebatur. » Dum cytharensis cytharæ suæ chordas ad consonantiam debitam adaptat, mox ut unam chordam plectro suo tangit, eaque resonare incipit, alia proxime vicina pariter movetur. Filius autem et Mater, velut duæ chordæ erant unius cytharæ; ac proinde Spiritus S. Mariæ ponsus in ejus persona per Psalmistam dicit¹: *Exsurge gloria mea, exsurge psalterium et cythara*, mox vero Filius respondet: *Exsurgam diluculo*. S. Apostolus ad Corinthios scribens, inquit²: *Si quid patitur unum membrum, compatuntur omnia membra*. Quanto igitur magis credendum est de Virgine quod Filio suo compassa fuerit, qui corporis hujus mystici caput erat; siquidem ex ipsius duntaxat substantia et non ex alia, delicatissimum illud corpus Christi possibile genitum erat? In revelationibus S. Brigittæ intima hæc inter dolores Matris et Filii intercedens relatis his verbis describitur: « Vere dicere possum, » ait B. Virgo ad S. Brigittam³, « quod sepulto Filio, quasi duo corda in sepulchro fuerunt. Nunquid non dicitur: *Ubi est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum?* »

3. — Per continuam omnium sæculorum experientiam comprobatur, quod vehemens aliqua apprehensio in ipsum quoque corpus transfundatur suasque operationes exerceat; nam ut in tract. II, disc. 19 et 20, de sudore Christi sanguineo disserentes, diximus, nonnulli fuere homines, qui ex vehementi apprehensione sanguinem e venis emiserunt: alii ex timore mortis in unica nocte toto capite et barba incanuerunt. Ex veridicis notis et ab Ecclesia authenticatis constat historiis, multos servos Dei erga Christi Passionem devotissimos, per vivacissimam pœnarum et dolorum Passionis Christi contemplationem et compassionem, eosdem quoque dolores in suis persensisse corporibus; adeoque adimplevisse illud S. Pauli documentum⁴: *Hoc enim sentie in vobis et in Christo Jesu*. In corpore S. Francisci, passionem Christi intima devotione meditantis, Christi vulnera in manibus, pedibus et latere fuere impressa. In S. Catharina Senensi et Maria Magdalena de Pazzis, aliisque Dei ancillis, eadem quoque stigmata, non solum illarum cordibus, verum etiam corporibus fuere infixa. In vita S. Franciscæ Romanæ legitur, quod si quando meditabatur verbi gratia, pedum Christi crucifixionem, acerbissimos quoque in suis pedibus senserit dolores, haud secus, ac si acutissimis ferris fuissent transfixi: meditando vulnus pectoris Christi, ex suo quoque pectori vivum præ nimia compassione fundebat sanguinem. In corde S. Claræ de Monte

¹ Ps. LVI, 5. — ² I COR., XII, 26. — ³ Revel. S. Brig., I. II. — ⁴ PHIL., II, 5.